

29

Wojewódzka Biblioteka Publiczna
w Kielcach
Czytelnia Czasopism

***ILUSTRACJE DO UTWORÓW
HENRYKA SIENKIEWICZA***

Katalog wystawy

Ze zbiorów WBP w Kielcach

Kielce maj-listopad 1996

<http://sbc.wbp.kielce.pl/>

Scenariusz i opracowanie katalogu:

Danuta Brzoza, Lidia Gilewska, Iwona Majewska
pod kierunkiem Ewy Piotrowskiej

Wstęp: Iwona Majewska

Oprawa plastyczna: Edward Biela

Miejsce ekspozycji:

Czytelnia Czasopism WBP

Kielce ul.Pocieszka 17

89 Wypł. WBP

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach

Rynek 5 25-303 Kielce Tel.470-74

Wystawa "Ilustracje do utworów Henryka Sienkiewicza" powstała z okazji przypadających w b.r. rocznic: 150 urodzin, 80 śmierci pisarza i 100-lecia pierwszego wydania książkowego "Quo vadis".

Utwory Sienkiewicza miały wiele ilustrowanych wydań książkowych w Polsce oraz na całym świecie, w przekładach obcojęzycznych. Świadczy to o nieślabnącej popularności pisarza, którą zapoczątkowały publikacje na łamach XIX-wiecznych czasopism. Bowiem z większością dzieł tego autora ówczesni czytelnicy zapoznawali się po raz pierwszy za pośrednictwem prasy, gdzie utwory te były drukowane w odcinkach. Czekali na nie z niecierpliwością, o czym mówi fragment "Dzienników" Stefana Żeromskiego: "Józef opowiadał mi rzecz następującą. Był raz w zimie t.r. | 1888 | w Staszowie, miał interes na poczcie, czekał tam więc. Razem z nim czekało na przyjście poczty ze dwudziestu szewców, czeladników, sklepikarzy- czekali na "Słowo". Gdy poczta przyszła, urzędniczek pocztowy zaczął czytać "Potop" na głos... Ci ludzie czekali tam parę godzin, oderwawszy się od pracy, aby usłyszeć dalszy ciąg powieści. Nie darmo mówią, że naród zdaje rachunek przed Sienkiewiczem z uczuć polskich..." | Stefan Żeromski: Dzienniki. T.3.-Warszawa, 1955 s.195 |

Prezentowane przez nas na wystawie ilustracje do utworów Sienkiewicza zamieszczone w "Tygodniku Ilustrowanym", "Kłosach" i "Tygodniku Powszechnym", powstały i ukazały się za życia pisarza. Materiał ułożony jest chronologicznie wg dat powstania utworów. Zawiera wyobrażenia postaci i scen z 21 nowel i powieści spośród bogatej spuścizny Sienkiewicza. Najwięcej dotyczy "Quo vadis" i "Ogniem i mieczem". Nie przypadkowo, gdyż chcieliśmy zaakcentować w ten sposób dwa wydarzenia z nimi związane. Chodzi mianowicie o przypomnienie daty powstania "Quo vadis"- 1896 r.; powieści uhonorowanej w 1902 r. pierwszą w dziejach literatury polskiej Nagrodą Nobla. Stąd obecność na wystawie również wydania książkowego z r.1902 z dwudziestoma heliograviurami według obrazów Piotra Stachewicza.

Drugim ważnym akcentem wystawy są sceny z powieści "Ogniem i mieczem" aktualne z uwagi na dyskusję wokół ekranizacji pierwszej części Trylogii.

Kolejną pozycją książkową pokazaną na wystawie jest "Album Jubileuszowy Henryka Sienkiewicza" wydany w 1898 r., w którym zebrane zostały ilustracje różnych autorów zamieszczane wcześniej w czasopiśmie właśnie przez nas eksponowanych.

Na uwagę zasługują ilustracje do "Listów z Afryki" wykonane na podstawie fotografii zrobionych przez Sienkiewicza i jego towarzysza podróży- Aleksandra Tyszkiewicza. Ciekawostką jest również ilustracja z inscenizacji sztuki "Zagłoba swatem" wystawionej w 1900 r. w Teatrze Wielkim w Warszawie w ramach obchodów jubileuszu pisarza.

Na zakończenie podajemy kilka informacji dotyczących tych spośród pierwszych ilustratorów utworów Sienkiewicza, których prace eksponujemy. **CHEŁMOŃSKI JÓZEF** (1849-1914); malarz; reprezentował styl realistyczny; znany z nastrojowych pejzaży, obrazów pędzących zaprzęgów konnych i scen rodzajowych o tematyce wiejskiej.

EISMOND JÓZEF (1862-1937); zoolog, cytolog i embriolog; zajmował się też malarstwem rodzajowym i batalistycznym.

GÓRSKI KONSTANTY (1862-1909); krytyk literacki, poeta, historyk sztuki; był bliskim przyjacielem H.Sienkiewicza.

HOLEWIŃSKI JAN (1871-1927); rysownik-ilustrator, malarz, publicysta; współpracował z "Wędrowcem" i "Tygodnikiem Ilustrowanym".

KAMIŃSKI ANTONI (1861-1933); malarz i rysownik; autor portretów, kompozycji alegorycznych, scen o problematyce społecznej, ilustracji książkowych; współpracował z "Tygodnikiem Ilustrowanym".

KOSSAK JULIUSZ (1824-1899); malarz, wybitny akwarelista i ilustrator (sceny batalistyczne, historyczne, rodzajowe, zwłaszcza mistrzowskie przedstawienia koni i jeźdźców w ujęciu portretowym, ilustracje do Trylogii H. Sienkiewicza).

KOSSAK WOJCIECH (1857-1942); malarz, największy polski batalista, profesor Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie (sceny historyczne i batalistyczne, rodzajowe o tematyce wojskowej, portrety, przedstawienia koni), współautor panoram.

MASZYŃSKI JULIAN (1847-1901); malarz, współpracownik "Tygodnika Ilustrowanego"; malował sceny orientalne, historyczne, rodzajowe.

ROSEN JAN (1854-1936); malarz (sceny batalistyczne z czasów wojen napoleońskich i powstania listopadowego), rysownik "Tygodnika Ilustrowanego" .

STACHIEWICZ PIOTR (1858-1938); malarz (obrazy religijne, rodzajowe i krajobrazowe); ilustrował "Quo vadis" H.Sienkiewicza.

hr.TYSZKIEWICZ ALEKSANDER (1862- ?); malarz i rysownik ;towarzysz Sienkiewicza w podróży do Afryki ;ilustrator "Ogniem i mieczem" i "Krzyżaków".

WODZINOWSKI WINCENTY (1864 lub 1866 -1940); malarz (sceny rodzajowe z życia wsi podkrakowskich, kompozycje religijne i symboliczne).

Gablota I

1. Śmierć Rzepowej | Ilustracja do "SZKICÓW WĘGLEM" H.Sienkiewicza | /Józef Chełmoński // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1901, nr 27, s.526-527
SZKICE WĘGLEM; data powstania: 1876, pierwodruk prasowy: 1877 ("Gazeta Polska"), pierwsze wydanie książkowe: 1880
2. "A kiedy przyjdzie skonania godzina...", ; "Czas był zimowy, cichy..."
| Ilustracje do noweli H.Sienkiewicza "JAMIOŁ" | / Piotr Stachiewicz
// **Tygodnik Ilustrowany** .- 1888, nr 312, s.398-399
JAMIOŁ; data powstania : 1878, pierwodruk prasowy: 1880 ("Gazeta Polska"), pierwsze wydanie książkowe: 1882

Gablota II

3. Janko Muzykant | Ilustracja do noweli H.Sienkiewicza | / Antoni Kamiński // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1916, nr 48, s.570
JANKO MUZYKANT; data powstania: 1878, pierwodruk prasowy: 1879 ("Gazeta Polska"), pierwsze wydanie książkowe: 1880
4. Za chlebem | Ilustracja do noweli H.Sienkiewicza | / Wincenty Wodzinowski // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1897, nr40, s.787
(Z Albumu jubileuszowego Henryka Sienkiewicza)
ZA CHLEBEM; data powstania: 1879, pierwodruk prasowy: 1880 ("Gazeta Polska"), pierwsze wydanie książkowe: 1880
5. Bartek zwycięzca | Ilustracja do noweli H.Sienkiewicza | / Jan Rosen
// **Tygodnik Ilustrowany** .- 1897,nr 49, s.966
(Z albumu Henryka Sienkiewicza)
BARTEK ZWYCIĘZCA; data powstania: 1882, pierwodruk prasowy: 1882 ("Słowo" i "Czas"), pierwsze wydanie książkowe :1882
6. Rysunek J.Eismonda do noweli H.Sienkiewicza "BARTEK ZWYCIĘZCA" // **Tygodnik Ilustrowany**.- 1886, nr 179, s.353
7. Hania | Ilustracja do noweli H.Sienkiewicza | / Piotr Stachiewicz // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1897. nr 49, s.967
(Z albumu Henryka Sienkiewicza)
HANIA; data powstania: 1875, pierwodruk prasowy: 1876 ("Gazeta Polska"), pierwsze wydanie książkowe: 1880

Gablota III

8. Kniahini Kurcewiczowa | Ilustracja do powieści H.Sienkiewicza "OGNIEM I MIECZEM" | / Piotr Stachiewicz // **Tygodnik Ilustrowany** .-1897, nr 36, s.706
(Z jubileuszowego Albumu Henryka Sienkiewicza)
OGNIEM I MIECZEM; data powstania: 1883, pierwodruk prasowy: 1883-1884 ("Słowo" i "Czas"), pierwsze wydanie książkowe: 1884
9. Walka. Scena z powieści "OGNIEM I MIECZEM" H.Sienkiewicza / Rysował Jan Rosen // **Tygodnik Powszechny** .- 1884, nr 5, s.65
10. Henryk Sienkiewicz: | portret| ; Z powieści Sienkiewicza "OGNIEM I MIECZEM" / Kompozycja oryginalna Juliusza Kossaka // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1884, nr92, s.220-221
11. Album Jubileuszowe Henryka Sienkiewicza .- Warszawa: nakł.Gebethnera i Wolffa, 1898.- | Tabl.10:| Baśka | Ilustracja do "PANA WOŁODYJOWSKIEGO" |
PAN WOŁODYJOWSKI; data powstania: 1887-1888, pierwodruk prasowy: 1887-1888 ("Słowo", "Czas", "Dziennik Poznański"), pierwsze wydanie książkowe: 1887-1888

Gablota IV

12. Spotkanie Chmielnickiego z Tuhaj bejem / Rysunek Juliusza Kossaka do powieści H.Sienkiewicza "OGNIEM I MIECZEM" // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1886, nr 194, s.184-185
13. Z powieści H.Sienkiewicza "OGNIEM I MIECZEM". | Ilustracja :| Zagłoba zdobywający chorągiew / odtworzył Juliusz Kossak // **Kłosa** .- 1884, nr 1007, s.253
14. Spotkanie Skrzetuskiego z Heleną | Ilustracja do powieści H.Sienkiewicza "OGNIEM I MIECZEM" | / Bronisław Walfisz // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1899, nr 25, s.485
15. Rysunki J.Kossaka do powieści historycznej Sienkiewicza | OGNIEM I MIECZEM |: Pan Zagłoba na weselu; Pojedynek Bohuna z Wołodyjowskim; Śmierć

Longinusa Podbipięty // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1899, nr 8, s.147

Gablota V

16. Rysunki Juliusza Kossaka do powieści Henryka Sienkiewicza "OGNIEM I MIECZEM" : Zagłoba i Bohun ; Skrzetuski i Podbipięta // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1886, nr 173, s.254-265
17. Kompaniony Kmicica, z powieści Sienkiewicza "POTOP" / Rysunek Juliusza Kossaka // **Kłosy** .- 1886, nr 1073, s.40-41
POTOP; data powstania: 1884-1886, pierwodruk prasowy: 1884-1886 ("Słowo" i "Czas"), pierwsze wydanie książkowe: 1886

Gablota VI

18. Anielka | Ilustracja do powieści H.Sienkiewicza "BEZ DOGMATU" |Piotr Stachiewicz // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1898, nr 20, s.385
(Z Albumu H.Sienkiewicza)
BEZ DOGMATU; data powstania: 1889-1890, pierwodruk prasowy: 1889-1890 ("Słowo"), pierwsze wydanie książkowe: 1891
19. Lux in tenebris lucet. Do noweli Henryka Sienkiewicza | Ilustracja |/ Antoni Kamieński // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1896, nr 51, s.997
LUX IN TENEBRIS LUCET; data powstania: 1890, pierwodruk prasowy: 1891 ("Biblioteka Warszawska"), pierwsze wydanie książkowe: 1894
20. Na pokładzie "Raveny" ; Na tarasie hotelu "Du Nil" w Kairze ; Z okolic Kairu / rysunki do "LISTÓW Z AFRYKI" H.Sienkiewicza wg fotografii wykonanych przez H.Sienkiewicza i J.L.Tyszkiewicza | // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1892,nr 113, s.132-133
LISTY Z AFRYKI; data powstania: 1891, pierwodruk prasowy: 1891-1892 ("Słowo"), pierwsze wydanie książkowe: 1892

Gablota VII

21. Marynia | Ilustracja do powieści H.Sienkiewicza "RODZINA POŁANIECKICH" | / Piotr Stachiewicz // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1898, nr 6, s.101
(Z albumu Henryka Sienkiewicza)

RODZINA POŁANIECKICH; data powstania: 1893, pierwodruk prasowy: 1893-1894 ("Słowo" i "Czas"), pierwsze wydanie książkowe: 1895

22. Pani Emilia | Ilustracja do powieści H.Sienkiewicza "RODZINA POŁANIECKICH"|/Piotr Stachiewicz//**Tygodnik Ilustrowany** .-1897, nr 10, s.181
23. "...Poczęła chwytać hiacynty, kwiat jabłoni i poczęła rzucać pod stopy Nazarejczyka..."| Ilustracja do noweli H.Sienkiewicza "PÓJDŹMY ZA NIM"|/rysunek J.Maszyńskiego // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1893, nr 162, s.73
PÓJDŹMY ZA NIM; data powstania: 1892, pierwodruk prasowy: 1893 ("Kurier Codzienny"), pierwsze wydanie książkowe: 1894
24. Quo vadis, domine? | Ilustracja do powieści H.Sienkiewicza "QUO VADIS"| / Piotr Stachiewicz // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1902, nr 51, s.1001
QUO VADIS; data powstania: 1894-1896. pierwodruk prasowy: 1895-1896 ("Gazeta Polska", "Czas", "Dziennik Poznański"), pierwsze wydanie: 1896

Gabloty VIII

25. Ligia | Ilustracja do powieści H.Sienkiewicza "Quo vadis"| / Piotr Stachiewicz // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1902, nr 51, s.1005
26. Quo vadis /Henryk Sienkiewicz ; z dwudziestoma heliografurami według obrazów Piotra Stachiewicza .- Warszawa : nakł.Gebethnera i Wolffa, 1902 .- Frontispice: "Ty będziesz duszą mojej duszy"
27. Eunice przed posągiem Petroniusza | Ilustracja do powieści H.Sienkiewicza "QUO VADIS" | / Piotr Stachiewicz // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1902, nr 51, s.1003
28. Święty Paweł | Ilustracja do powieści H.Sienkiewicza "QUO VADIS" | / Piotr Stachiewicz // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1902, nr 51, s.1007
29. Śmierć Petroniusza i Eunice z cyklu "Quo vadis"| Ilustracja do powieści H.Sienkiewicza | / Piotr Stachiewicz // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1902, nr 26, s.501

Gablota IX

30. Petroniusz w bibliotece | Ilustracja do powieści H.Sienkiewicza "QUO VADIS" | / Piotr Stachiewicz // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1902, nr 51, s.1006
31. Lygia | Ilustracja do powieści H.Sienkiewicza "QUO VADIS" | /Piotr Stachiewicz // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1898, nr 29, s.557
32. Pogrzeb Danusi | Ilustracja do powieści H.Sienkiewicza "KRZYŻACY" | /Konstanty Górski // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1900, nr 50, s.986-987
Karton odznaczony nagrodą Tygodnika Ilustrowanego na konkursie Towarzystwa Artystycznego.
KRZYŻACY; data powstania: 1896-1900. pierwodruk prasowy: 1986-1900 ("Słowo"), pierwsze wydanie książkowe: 1900

Gablota X

33. W gospodzie tymnieckiej | Ilustracja do powieści H.Sienkiewicza "KRZYŻACY" | /Al.Tyszkiewicz // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1899, nr 17, s.334
34. Do powieści H.Sienkiewicza "KRZYŻACY" | Ilustracja :| Na zamku krakowskim /Al.Tyszkiewicz // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1899, nr 1, s.15
Na tejże stronie znajduje się informacja o Aleksandrze Tyszkiewicz
35. Do powieści H.Sienkiewicza "KRZYŻACY" | Ilustracje :| Wyjazd dworu ks.Mazowieckiego na łowy ; Jurand na zamku krzyżackim / Al.Tyszkiewicz // **Tygodnik Ilustrowany** . 1900, nr 1, s.16
36. Pojedynek Zbyszka z Rotgierem | Ilustracja do powieści H.Sienkiewicza "KRZYŻACY" | / Aleksander Tyszkiewicz // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1900, nr 31, s.615

Gablota XI

37. "Żyć pieśni" | Ilustracja do opowiadania H.Sienkiewicza | "NA OLIMPIE" /Piotr Stachiewicz // **Tygodnik Ilustrowany** .-1900; nr 11, s.208-209
NA OLIMPIE; data powstania: 1899, pierwodruk prasowy: 1900, pierwsze wydanie książkowe: 1902

38. "Zagłoba sum".Scena końcowa ze sztuki Sienkiewicza "ZAGŁOBA SWATEM"
| Ilustracja |/ Konstanty Górski // **Tygodnik Ilustrowany** .-1900,
nr 51, s.106-107

ZAGŁOBA SWATEM; data powstania: 1900, pierwsze wydanie książkowe:1922

Gablota XII

39. Sąd Ozyrysa | Ilustracja do opowiadania H.Sienkiewicza |/ Jan Hole-
wiński // **Tygodnik Ilustrowany** .- 1908, nr 2, s.25

SĄD OZYRYSA; data powstania: 1908, pierwodruk prasowy: 1908, pierwsze
wydanie książkowe: 1908

40. "...Z owej mglistej otoczy wychylił się oddział kosynierów" | Ilustra-
cja do noweli H.Sienkiewicza "WE MGLE" |/ Antoni Kamiński // **Tygod-
nik Ilustrowany** .- 1912, nr 40, s.834-835

WE MGLE; data powstania: 1907, pierwodruk prasowy: 1908 ("Słowo Pol-
skie), pierwsze wydanie książkowe: 1930

41. | Ilustracja do powieści H.Sienkiewicza "LEGIONY" |/ Wojciech Kossak
// **Tygodnik Ilustrowany** .- 1914, nr 15, s.281

LEGIONY; data powstania: 1911-1914, pierwodruk prasowy: 1913-1914("Ty-
godnik Ilustrowany"), pierwsze wydanie książkowe: 1916

